



Sprokkels



Inhoud

Van het bestuur	3
Vanuit het secretariaat	3
Vier het Oogstfeest	3
Geslaagde cursisten	4
Gasten van bijenhotels	5
Schoolgids en natuurrouder	6
Dagwandeling Rheden	6
Workshop macrofotografie	7
Fietsexcursie zwaluwen	8
Nieuw: IVN speurtocht	9
Fietstocht naar fraaie stukjes natuur	10
Van graan tot brood	11
Programma augustus t/m november	12
Lidou's Geerbosdagboek	13 t/m 17
Extreem Extremadura?	17 t/m 18
Een schepje er bovenop	19 t/m 20
Instinktje	21 t/m 22



Van de redactie

Afgelopen seizoen stonden excursies naar fraaie stukjes natuur op het programma. Prachtige paradijsjes dichtbij de dorpskom in Schijndel, Eerde en Oploo. Hierdoor komen mensen dichtbij huis in aanraking met de natuur. Dit sluit perfect aan bij de doelstelling van het IVN. Inmiddels zijn we zes nieuwe natuurgidsen rijker die het belang en de verwondering voor de natuur kunnen overbrengen aan anderen. Veel succes met jullie leuke en ook belangrijke taak. Iedereen een fijne zomer gewenst en zorg dat je weer heelhuids huiswaarts keert.

Suzanne

SPROKKELS IS EEN UITGAVE VAN IVN VEGHEL

Locatie

IVN verenigingslokaal
De Buitendonk 3, 5467 DE Veghel

Bestuur

Voorzitter:

Fer Kalis
Marterweide 7,5467 LK Veghel
Telefoon.....(0413) 34 13 48

Secretaris:

Karin Koppen
Antoniusstraat 11,5469 EV Keldonk
Telefoon.....(0413) 21 02 16
secretariaat@ivn-veghel.nl

Penningmeester:

Henk van Helmond
Lavendellaar 345467BE Veghel
Telefoon(0413) 367476.....06-51553430
Penningmeester@ivn-veghel.nl
rekeningnummer: NL09INGB 0004 1542 71

Lid:

Marianne van Zeeventer
Roekdonk 2.....5467 DP Veghel
Telefoon(0413) 78 52 07

Webmaster: Geert van de Wiel

webmaster@ivn-veghel.nl
website www.ivn-veghel.nl

Redactie Sprokkels:

Maria Kordewinders-van den Tillaar
Geluckweg 45469 NA Boerdonk
Telefoon(0492) 46 33 83

Suzanne van Zutven
De Kempkens 6A5465 NB Eerde
Telefoon(0413) 36 73 71

Peter van Beurden
Heiveld 65464 VT Veghel
Telefoon(0413) 36 57 12



Van het bestuur

Voor veel mensen is de zomer pas net begonnen met de schoolvakanties. Toch heb ik het gevoel dat we al een heel mooi begin van de zomer hebben gehad. Het lekkere weer en het voetbal van Oranje zal daaraan wel bijgedragen hebben. De zomer begon echt met de diploma-uitreiking aan de nieuwe natuurgidsen. Ook onze afdeling heeft er 6 nieuwe gediplomeerde natuurgidsen bij:

Karin Koppen, Ardie van der Steen,
Fia Fiers, Petra Joosten,
Monique Bouwman en Annemieke Swinkels.

Allemaal van harte gefeliciteerd, we gaan ervoor zorgen dat jullie je niet hoeven te vervelen! Fia en Ardie zijn overigens al actief geweest als Natuurgids voor een wandeling op aanvraag. Overigens ontvingen in totaal 33 gidsen hun natuurgidsendiploma, een welkome aanvulling voor de afdelingen Veghel, Uden, Bernheze, Oss en Grave in de regio Noordoost-Brabant. Een fantastische prestatie van Rini Kerstens die als hoofddocent veel natuurgeheimen heeft ontvouwd voor de cursisten. Een mooi voorbeeld ook van samenwerking tussen de verschillende IVN-afdelingen; samen kunnen we veel meer, in ons eentje was dit nooit gelukt.

De zomer had nog meer moois in petto. Vrijdag 4 juli werd het lang verwachte bijenboek van Pieter van Breugel geïntroduceerd tijdens een bijeenkomst bij Naturalis in Leiden. Het is een prachtig boek geworden met veel foto's, de meeste gemaakt in en om Veghel. Pieter, echt een felicitatie waard, iets om trots op te zijn. Het IVN Veghel is er in ieder geval trots op om zoveel kennis binnen de vereniging te hebben.

Afgelopen weekend begon in Veghel de zomervakantie met het festival Fabriek Magnifique. Ook IVN Veghel was in samenwerking met Natuurtuin 't Bundertje aanwezig met een kruidenstand. Bezoekers konden proeven van crackers met kruiden en drankjes gemaakt van lavendelsiroop.

Stonden we toch maar mooi naast andere professionele stands van Hutten en de Jumbo. Ik heb horen zeggen dat onze siroop lekkerder was. Maar ja over smaak valt niet te twisten.

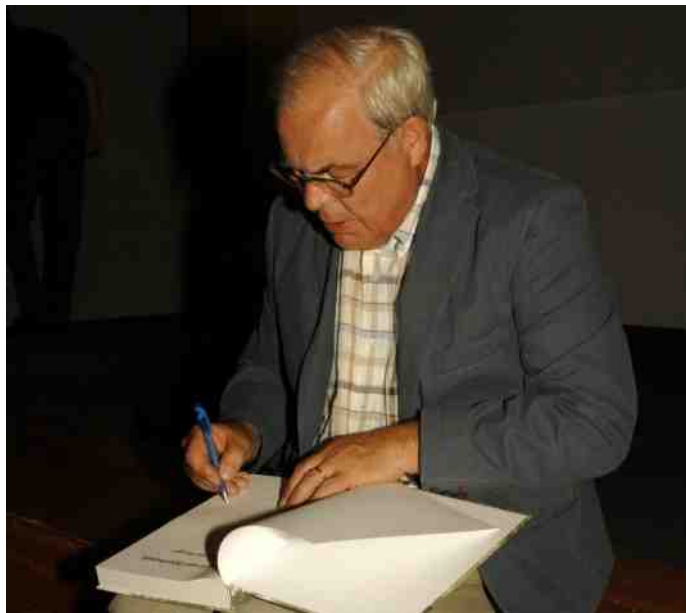
Geniet van de zomer en al het moois en lekkers wat daarbij hoort.

Namens het bestuur,
Fer Kalis, voorzitter

Vanuit het secretariaat

Nieuw lid: Thijs Verkuijlen uit Veghel.

Karin Koppen



Vier het Oogstfeest

op zondag 28 september in de Natuurtuin!

Het grootste evenement van Natuurtuin 't Bundertje is al twee jaar het Oogstfeest geweest!

Dit jaar organiseert IVN-Veghel weer mee dus reserveer in je agenda alvast zondag 28 september van 13.00-16.00 uur.

Kom als bezoeker - of doe mee met een van de groepen tijdens de voorbereidingen en op het Oogstfeest zelf. Versieringen maken en ophangen, koek bakken, koffie en thee schenken; vele handen maken licht werk! Overleg met Pam (fam.kalis@home.nl) als je het leuk vindt mee te helpen.



Geslaagde cursisten

Op 21 juni is in het bijzijn van vrienden en geliefden het diploma Natuurgids IVN uitgereikt aan 34 cursisten van de regio VUBOG. De IVN-natuurgidsencursus werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het Streekfonds Maashorst en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Zes van de gediplomeerden kwamen uit de afdeling Veghel. Met name Monica Bouwman, Annemieke Swinkels, Ardie van der Steen, Karin Koppen, Petra Joosten en Fia Fiers zijn de nieuwe aanwinsten in het gidsenkorps van Veghel. Deze nieuwe gidsen zijn in september 2012 gestart met deze diepgravende en veelzijdige opleiding. Zij hebben theoretische lesavonden gehad. In de vier regio's hebben ze veel excursies gehad. Ook hebben zij een adoptiegebied in hun regio geïnventariseerd. Het Lijnt in Keldonk was het onderzoeksterrein, waar ze onder leiding van een mentor, (Wolter Brongers) alles wat groeit, vliegt, fladdert en zwemt, noteerden, onderzochten en volgden in het seizoen. Daarnaast hebben ze een eindproject gemaakt. Dit moest een blijvend en nuttig product voor IVN zijn. De zes meiden hebben in het Gerecht door inspiratie van spannende verhalen over dit gebied en oude kaar-

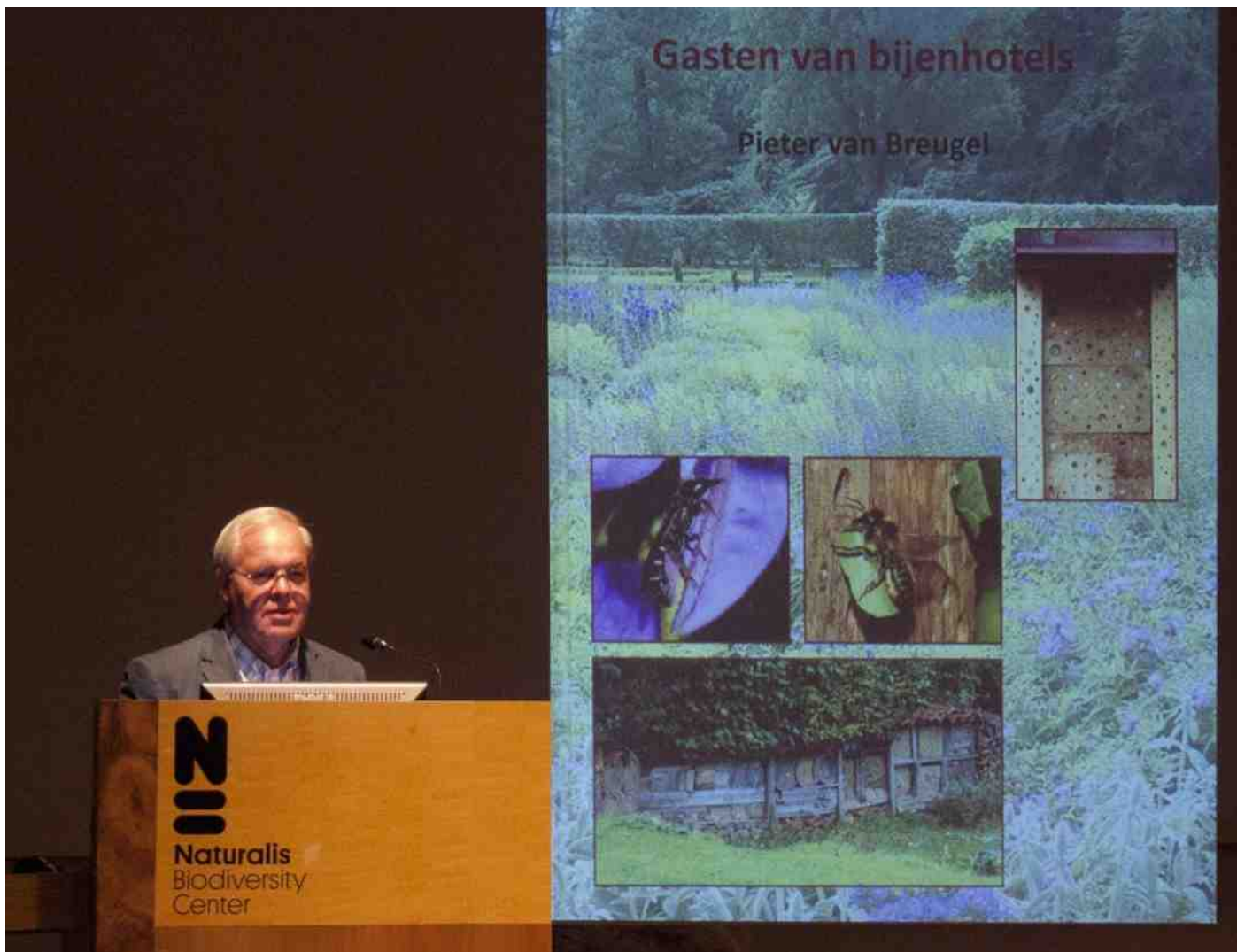
ten, verkregen bij heemkundekring Erthepe, een spannende speurtocht gemaakt voor kinderen van 9 tot 12 jaar en hun begeleiders.

De lessen hebben erg veel indruk gemaakt op de cursisten, wat bleek uit al de cadeaus die cursusleider Rini Kerstens bij het afscheid kreeg. Hij maakte van elke lesavond een feestje. Met een zeer goede manier van lesgeven en een mix van prachtige fotografische voorbeelden en een typisch gevoel voor humor, wist hij de avonden geweldig interessant te maken en de cursisten steeds te boeien. Op de omslagfoto wordt Rini omringd door een boeket kersverse gidsen. De gidsen zijn blij dat ze de cursus positief hebben afgesloten en hopen zich te kunnen inzetten voor IVN op welke manier dan ook.

Ze hebben nu in ieder geval een hoop tijd over.

Fia Fiers





Gasten van Bijenhotels

Vrijdag 3 juli mochten we aanwezig zijn bij de boekpresentatie van Pieter van Breugel: een mooi moment en de kroon op het werk van 25 jaar studeren, fotograferen, Nederland doorstruinen op zoek naar die kleine wonderdjes die we solitaire bijen noemen. Met onvermijdelijk in hun kielzog de vele parasieten en ook solitaire wespen die van de nesthulp gebruikmaken. Wij mochten daarvan als Geerboswerkgroep, onder de enthousiasmerende leiding van Pieter, een groot deel meemaken. Een deel van de portretjes in het boek komen ons daardoor bekend voor. Ook voor de bezoekers van een vrijwel jaarlijks gepresenteerd 'Voor de Vuist' gaf hij steeds blijk van datzelfde aanstekelijke enthousiasme.

De presentatie mocht rekenen op de royale belangstelling van velen in een volledig gevuld auditorium. Verdiende belangstelling bij het verschijnen van een prachtig boek.

Het werd een geanimeerde bijeenkomst daar in Naturalis in Leiden. Een voordracht over zowel het belang van honingbijen als solitaire bijen

werd door Naturalis-medewerkers op een leerzame manier gepresenteerd.

Daarna werd op een ludieke manier de bijenkennis van de aanwezigen op de proef gesteld. Met petje op, petje af kwamen wij niet verder dan de derde vraag, maar wie weet nu ook wie het vriendje is van Maya de bij?

Maar nu alles is geboekstaafd in het van tal van illustraties voorziene boek, kunnen we alle kennis die we dankzij Pieter in de afgelopen jaren hebben opgedaan, weer oppoetsen, afstoffen, vernieuwen en uitbreiden. Daarbij is het ook nog eens als Pdf op internet (www.bestuivers.nl/bijenhotels) te raadplegen. Het vormt daarmee een betrouwbare bron van informatie voor eenieder die bij wil dragen aan het creëren van nestgelegenheid voor solitaire bijen en wespen. Chapeau Pieter, voor je doorzettingsvermogen, je enthousiasme en het prachtige boek.

Peter en Lidou van Beurden en alle Geerbosbossers



Schoolgids en natuurouder

Schoolgidsen werken samen met natuurouders in de Aa-broeken.

Prachtig, die wandelingen met de groepen 6 in het voorjaar en in de herfst. Maar elk jaar wordt het moeilijker alle scholen in te plannen. De schoolgidsen hebben zelf allemaal een drukke agenda – en hetzelfde geldt voor de scholen. Een heel gepuzzel om dan alle scholen mee te laten doen!

In juni hebben de schoolgidsen een omschrijving gemaakt met een route en speciale kaarten, zodat ook leerkrachten en natuurouders de route kunnen lopen met hun school. De aanwezige schoolgidsen ondersteunen de ouders. Met een paar schoolgidsen kunnen we dan grotere groepen ontvangen. Dit voorjaar deed Basischool de Uilenbrink als eerste mee aan deze wandelingen met natuurouders. Het was een groot succes! De natuurouders en leerkrachten waren zeer betrokken en enthousiast, de leerlingen goed voorbereid op de activiteit. Ook goed gekleed op het uitstapje – veel laarzen en dan ook veel pret met de aanwezige modderplassen! Natuurlijk kunnen wij nog altijd nieuwe schoolgidsen gebruiken. Het is echt leuk, dus meld je aan en wandel mee met de jeugd van Veghell! (aanmelden kan bij een van de contactpersonen van de schoolgidsen of het secretariaat, zie contactinformatie werkgroepen in dit blad)



Dagwandeling Rheden

Op zaterdag 13 september staat de najaarswandeling gepland een tocht van circa 13 kilometer. Zie hieronder voor een korte beschrijving, stevig schoeisel en eventueel voorbereid zijn op nattigheid. Zijn wel belangrijk. Ook zelf zorgen voor proviand en drinken.

Over de Posbank. Je wandelt door het Nationaal Park Veluwezoom dat eigendom is van de Vereniging van Natuurmonumenten. Het is met 5000 hectare een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden in Nederland. Je vindt er uitgestrekte bossen en heidevelden, restanten stuifzand en landgoederen. In 1930 werd Veluwezoom het eerste Nederlandse Nationaal Park. De Posbank is een druk bezocht punt met prachtige vergezichten over de heide en het IJsseldal. Het Paviljoen is in ecostijl gebouwd. Je blijft op deze wandeling steeds weer klimmen en dalen het is een échte kuitbijter. Aan het eind kun je mooi bijkomen door een bezoek te brengen aan het bezoekerscentrum.

Vertrek zaterdag 13 september 9.00 uur precies vanaf het stadhuisplein.

We rijden zoveel mogelijk gezamenlijk en de kosten worden gedeeld en met de chauffeur verrekend.

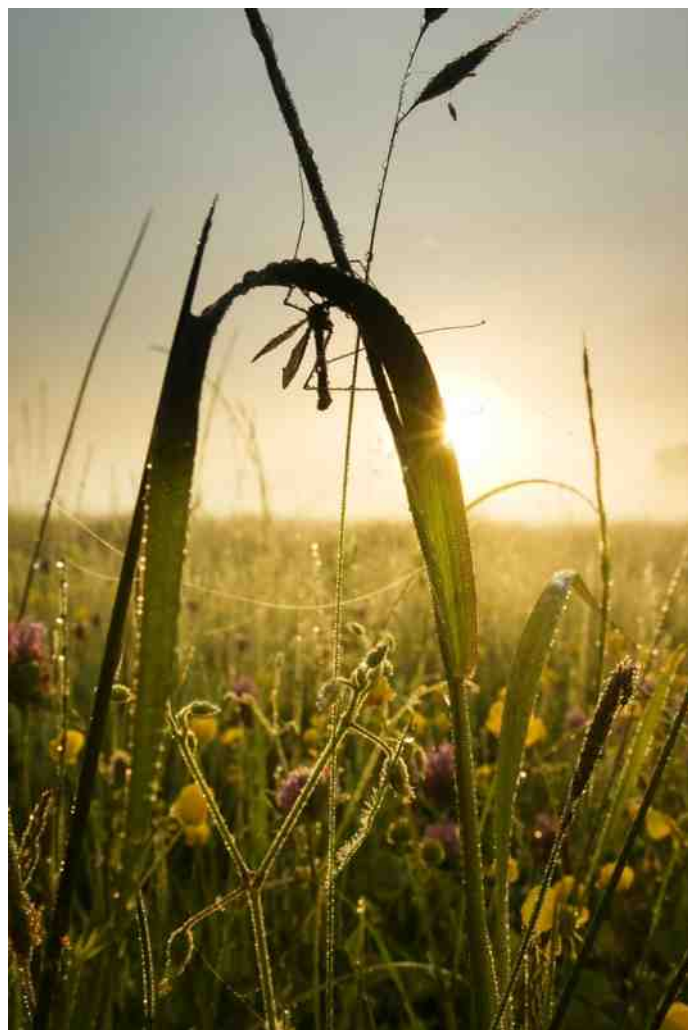
Info Rob Knechten, tel. 0413 340112



Workshop Macrofotografie IVN Veghel

Veel IVN'ers leggen al het moois dat zij zien tijdens hun tochten door de natuur vast met foto's. Mooie landschappen, een opvallende boom, mamma wilde eend met jonkies... Een andere uitdaging is macrofotografie: daarmee open je een verrassende wereld van kleuren en detail. Maar hoe kunnen we de kleuren van een bloem zo natuurlijk mogelijk in een foto weergeven? Welke compositie is het spannendst? Hoe gebruiken we het aanwezige daglicht? Hoe maken we een mooie foto van een vlinder?

Edwin Brosens, natuurfotograaf (www.edwinbrosens.com), wil graag in een workshop de praktische én artistieke kant van (macro)fotografie belichten. Deze 3-urige workshop vindt plaats op zondagochtend 7 september van 9 tot 12 uur in de insectentuin Geerbos. Kosten €35 (voor leden IVN Veghel €25), aanmelden verplicht bij secretariaat@ivn-veghel.nl, vóór 1 september. Mocht het onverhoopt slecht weer zijn op 7 september dan wordt er uitgeweken naar 14 september.



- * 2 uur: Praktijk
- * 1 uur: Afsluiting: Vragenronde aan de hand van een bak koffie

Aantal deelnemers: Maximaal 10

De workshop staat open voor iedereen met een spiegelreflexcamera en compactcamera. Uitgereikte documentatie: desbetreffende stof op papier verstrekt.

Programma:

- Camera-instellingen
- Compositie
- Scherpstellen
- Over / onderbelichten
- ISO
- Witbalans

Karin Koppen



Fietsexcursie zwaluwen

Ondanks het wereldkampioenschap voetballen, stonden we op zaterdag 14 juni met zeventien fietsers op het stadhuisplein. Met Ton Hermans en Tiny van den Elsen gaan we op zoek naar zwaluwen. Zwaluwen overwinteren in het zuiden en komen in het voorjaar naar het noorden. Men is ook altijd blij als ze arriveren, maar één zwaluw maakt nog geen zomer.

Eerst naar de Oranjewijk. Daar zijn de oude huizen gesloopt; dit was het leefgebied van de gierzwaluw. Omdat de gierzwaluw altijd teruggaat naar het nest van het vorige jaar, zijn er aan de nieuwe huizen nestkastjes opgehangen en... zijn bewoond. De egaal donkere gierzwaluw met een lichte keelvlak is slechts drie maanden van het jaar in Nederland, ook wel de honderd-dagen-vogel genoemd. Hij vliegt bijna altijd in de lucht, behalve in de broedtijd; produceert slechts één legsel en is herkenbaar aan de zeer lange sikkelvormige vleugels. De gierzwaluw hoort niet tot de groep van echte zwaluwen (orde van zangvogels), maar is verwant aan de kolibrie.

We fietsen verder naar de Doornhoek, waar veel grond braak ligt. De patrijzen en fazanten hebben hier hun woongebied. Bij de Sligro ligt een hoge zandberg met een steile wand waar een kolonie oeverzwaluwen woont. De berg mag pas opgeruimd worden na vertrek van de zwaluwen.



De oeverzwaluw vangt enkele kilo's muggen per dag; is herkenbaar aan de witte onderzijde en heeft een ondiepe gevorkte staart.

We fietsen via de parallelweg langs het kanaal naar Keldonk. Daar is een nieuwe woonwijk 'Den Dries', het leefgebied van de huiszwaluw. Om de huiszwaluw te behouden is er met behulp van bewoners een huiszwaluwentil gebouwd, midden op het plein, en de nesten zijn bewoond evenals de nesten onder de dakranden van de nieuwe huizen. Ze maken een komvormig nest. Het is een zwart-witte vogel met een opvallend witte stuit en heeft twee tot drie legsels per jaar. Goed om te zien dat er zoveel samenwerking is. Tot slot fietsen we via het nieuwe fietspad over de AA naar het Ham. Bij de manege heeft de boerenzwaluw het goed naar de zin. De zwaluw maakt het nest binnen onder de balken. Deze zwaluw is herkenbaar aan de opvallend lange staartpennen, waardoor het een ware lucht-acrobaat is, en heeft een roodbruin voorhoofd en kin; produceert twee tot drie legsels per jaar.

Conclusie: een prachtige fietstocht, lekker rustig op de weg, want bijna heel Nederland zit voor de tv. En de les van Ton, een gierzwaluw is geen zwaluw.

Ton, Karin en Tiny bedankt.

Maria Kalis



Nieuw: IVN-speurtocht

'In het spoor van Mie de Heks'

Wij als gidsen-in-opleiding kregen de opdracht een eindproduct te maken, dat voor IVN-Veghel nuttig kan zijn. Dus, het moest geen project worden, dat in de ijs of ijskast belandt. Wij hebben ervoor gekozen een spannende speurtocht te maken voor kinderen van 5 t/m 15 jaar met hun begeleiders.

Tijdens ons inventarisatiewerk in het Lijnt werden we nieuwsgierig naar de vele namen voor het Lijnt en het Geregte. Heemkundekring Erthepe, m.n. dhr. Strijbosch heeft ons ontzettend geholpen. Hij heeft veel kaarten laten zien en ons gewezen op een verhaal over Mie de Heks, die in het gebied zou hebben gewoond. Zij had een cafeetje op Jekschot, richting Mariahout. Iedereen moest iets bij haar komen drinken. Als iemand het waagde het café voorbij te lopen, liep het slecht met hem/haar af. Hij/zij kreeg een ongeluk, kreeg ruzie of een ziekte of werd zelfs vermoord. Dhr. Strijbosch had ook een oude kaart met daarop het bewijs dat er een galg op het Geregte heeft gestaan. Ook waren er bewijzen, dat er een grafheuvel uit de ijzertijd is. Geïnspireerd door deze enge, huiveringwekkende gegevens over ons gebied, besloten we een griezelige speurtocht te maken met als doelgroep kinderen van 5 t/m 15 jaar omdat die leeftijdsgroep nog een beetje ontvankelijk is voor fantasieverhalen. De speurtocht moest aan veel wensen voldoen. Het moest leuk zijn en we wilden veel weetjes over de natuur erin kwijt. In het kort komt de speurtocht hierop neer: de rode draad is Mie de Heks, de kinderen gaan op zoek naar sporen van Mie de Heks, verzamelen ingrediënten voor de heksensoep, lossen vragen op, voeren opdrachten uit en proberen daarbij ook nog de goede weg te vinden. Tussendoor kunnen ze nog spelletjes doen en komen allerlei leuke dingen over de natuur te weten. Door een geweldige lay-out van Annemieke Swinkels (ook een natuurgids en tevens zwaait ze de scepter in een leuk theehuis in het Wijboschbroek) is de speurtocht erg prikkelend en uitdagend voor de jeugd. Daarmee hebben we volgens onze mening een mooi, nuttig product gemaakt voor IVN Veghel. Als officiële opening en ook om de speurtocht een keer te testen, heeft een groep scouts van Scouting Veghel op zaterdag 31 mei samen met hun leiding, de speurtocht gelopen. Ze zijn allemaal teruggekomen, ondanks het feit dat zij een achterachterkleinkind van Mie de Heks hadden gezien. De kinderen waren erg

enthousiast en genoten na afloop van de ranja en griezelsakejes. Op 5 juni hebben kinderen van Jeugdnatuurwacht Zijtaart de tocht ook goedgekeurd nadat ze moe maar voldaan de heksensoep gemaakt hadden met de hulp van Fie de Heks.

Tijdens de diploma-uitreiking bij de afsluiting van de Natuurgidsencursus, heeft de voorzitter van IVN Veghel, Fer Kalis, tevens onze leraar en mentor, een gedrukt exemplaar van de speurtocht in ontvangst genomen.

We hebben gekozen om de speurtocht niet te laten drukken maar om het product op internet, op de site van IVN-Veghel te plaatsen, zodat belangstellenden de speurtocht zelf kunnen downloaden en uitprinten. Of ze kunnen de route via de mobiele telefoon proberen te lopen. Het is wel aan te raden de oplossingen van de vragen en het kaartje mee te nemen. Bij foute antwoorden bestaat de kans op verdwalen... en men kan er zomaar een historisch figuur tegenkomen...

Te vinden op <https://ivn.nl/afdeling/vegheh/publicaties/wandel-en-fietsroutes>
Veel plezier.

Fia Fiers





Fietstocht naar fraaie stukjes natuur

Op zondag 4 mei verzamelen veertien IVN-ers op het stadhuisplein. Lidou is met de camper, zij zal ons vandaag van koffie, thee en peperkoek voorzien. Nadat Peter de TomTom voor Lidou heeft ingesteld kunnen de fietsers op pad. Via het Wijboschbroek, langs het mooie Ben Peterspad, komen we in Schijndel bij Heempark 'de Blekert' aan. Daar staan nog vier IVN-ers bij de poort te wachten, die speciaal voor ons open gemaakt is.

Heempark 'De Blekert' is een verzameling van Meierijse landschapselementen, o.a. een droog hooiland, stukje beemd, houtwal, een griend, elzenbroekbos en niet te vergeten een poel, de kraamkamer van de kamsalamander. Een vrijwilliger van de heemtuin laat ons vol trots de kamsalamander zien. Een beetje jaloers zijn de leden van de amfibieënwerkgroep wel!! De Blekert betekent: de plek waar geblekt (geschild) wordt. Er staan allerlei instrumenten, die gebruikt worden voor het schillen, zoals schilizer en streup. Antoon geeft ons een demonstratie. Van een stukje duin is de bovenlaag afgegraven en met een arm, leemhoudend zand een talud gebouwd. Hier zien we de bladeren van de ge-

vlekte rietorchis en de moeraswespenorchis. Wat zal het hier kleurig zijn over enkele weken!

We hebben vijf kwartier de tijd om rond te lopen, de lunch te gebruiken of.. lekker in het zonnetje te genieten van al het moois.

Rond half een vervolgen we de weg en gaan achter het industrieterrein Duin naar het volgende paradijs, het paradijs van Gerard Gloudemans. Gerard had vroeger een boerderij en heeft nu van zijn land een natuurgebied gemaakt. Er zijn twee grote vijvers waar joekels van karpers in zitten, een poeltje voor de amfibieën, een doolhof in de vorm van een eend -gemaakt van wilgentakken-, een eendenkooi die nog in aanbouw is, een oeverwand voor de oeverzwaluwen en een ooievaarsnest dat nog niet bewoond is vanwege de nijlganzen, die alle takken uit het nest halen. Volgend jaar gaat Gerard de wanden hoger maken. De ooievaar die we in het weiland zien, woont bij de wijnboer aan de Damianenweg.

Op het eiland zorgt Lidou weer voor een natje en een droogje.

Gerard, bedankt voor de gastvrijheid! Om half 2 wordt het de hoogste tijd om weer naar huis te fietsen. Dit is weer een dag met een gouden randje.

Maria Kalis





rondleiding maakt hongerig en na afloop proeven we zelf van het gebak.

Hierna vertrekken we naar Oploo, waar we de wandelroute 'Graancirkel Oploo' volgen. In Oploo zijn echter geen mysterieuze marsmannetjes geland want echte graancirkels zien we niet.

De graancirkel moet uitgelegd worden als de cyclus van het zaaien, oogsten en malen van graan tot het bakken van brood. Langs de route zijn verschillende veldjes ingezaaid met o.a. tarwe, spelt, gerst en haver. Het terrein is natuurlijk ingericht met een poel, houtsingels en kruidenranden. Onder de hooiberg nemen we op de banken plaats voor een versnapering. De hooimijt trekt veel bekijks aangezien deze ouderwetse manier van stro drogen niet meer vaak te zien is. De wandeling gaat daarna nog langs de standaardmolen en watermolen van Oploo. Enkele van de mooie bezienswaardigheden van dit leuke dorpje. Het was een prachtige dag. Peter Otte bedankt voor het organiseren en begeleiden van deze leuke en interessante excursie.

Suzanne

Van graan tot brood

Op zondag 6 juli startten we onze excursie bij bakkerij Van de Ven in Venhorst. De bakkerij is in 1935 opgericht en werd in 1999 getroffen door een grote brand. Onze rondleider was Peter Otte die zelf vele jaren in deze bakkerij heeft gewerkt en daarom ons van veel informatie kon voorzien. We doorlopen de hele bakkerij en verbazen ons over alle machines, koelcellen, vriescellen en ovens die nodig zijn om brood te bakken. Het verrast ons dat in zo'n klein dorpje zo'n grote bakkerij is gevestigd. De bakkerij voorziet dan ook zes winkels van brood en banket. De



Programma aug t/m nov

! Let op: kijk altijd even op de website (www.ivn-veghel.nl) of er wijzigingen zijn.

Excursies: tenzij anders vermeld, verzamelen op het Stadhuisplein, Veghel

Lezingen: verenigingslokaal Bunders-school, De Buitendonk 3, 5467 DE Veghel

* Natuurtuin = Patrijdsdonk 53a

Vrijdagochtend wandeling

elke vrijdag 9.30-12.30

Vondelstraat

Pieter van den Berk

36 60 84

Veghels Landschap (wilgenknoten)

november t/m maart

1e zaterdag v.d. maand

09.00-12.00

Fer Kalis

34 13 48

Plantenwerkgroep

april t/m september

19.00 – t/m zonsondergang

Karin Koppen

21 02 16

Augustus

Zondag 24, excursie

Leden/Publiek

Zaden en vruchten (start Middengaal, parkeerplaats Keizersthermen)

10.00 - 12.00

Peter van Beurden

36 57 12

Zaterdag 30, excursie

Leden/Publiek

Nacht van de Vleermuis

20.00 - 22.00

Gerard van Leiden

06 220 826 34

September

Zondag 7, workshop Leden/Publiek Macrofotografie in de Insectentuin, o.l.v. Edwin Brosens

9.00 - 12.00 (bij slecht weer wordt verzet naar 14 september). Aanmelden secretariaat@ivn-veghel.nl, vóór 1 sept. Leden IVN Veghel €25, overigen €35

Karin Koppen

21 02 16

Zaterdag 13, excursie

Leden/Publiek

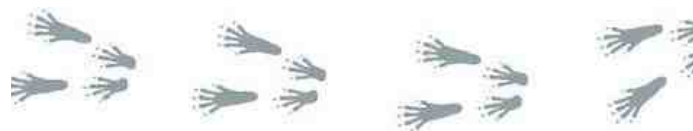
Dagwandeling Rob

(zie ook *SPROKKELS zomer*)

9.00 - 17.00

Rob Knechten

34 0112



Donderdag 18, lezing

Beheer Openbaar Groen

20.00 - 22.00

Karin Koppen

Leden/Publiek

21 02 16

Zondag 21, excursie

Leden/Publiek

Groenbeheer in de praktijk

10.00 - 12.30

Wolter Brongers

06 533 222 34

Zondag 28,

Leden/Publiek

Oogstfeest in de Natuurtuin

13.00 - 16.00

Pam Kalis

34 39 82

Oktober

Dinsdag 7, lezing

Leden/Publiek

Vogeltrek (Martien Helmig)

20.00 - 22.00

Karin Koppen

21 02 16

Donderdag 9, workshop

Leden

Experimenteel wol verven met planten

i.s.m. de Natuurtuin

19.30 - 22.00

Zaterdag 11, vervolg

13.00 - 15.30

Pam Kalis

34 39 82

Zondag 12, excursie

Leden/Publiek

Paddenstoelen

10.00 - 12.30 (vertrek vanaf parkeerplaats Meerbosweg bij de Bosbeertjes)

Antoon Raaijmakers

35 04 63

Zaterdag 25, excursie

Leden/Publiek

Nacht van de Nacht

20.00 - 22.00

Mark van Heijst

35 40 47

November

Zaterdag 1, overige activiteit

Leden/Publiek

Natuurwerkdag

9.30 - 12.30

Fer Kalis

34 13 48

Dinsdag 11, lezing

Leden/Publiek

Mossen (Rini Kerstens)

20.00 - 22.00

Lidou van Beurden

36 57 12

Woensdag 19, ledenavond

Leden

Foto's voor de Vuist

20.00 - 22.00

Lidou van Beurden

36 57 12



Lidou's Geerbosdagboek

Zaterdag 31 mei 2014

Het was voorspeld: warm en zonnig weer en zo werd het ook.

Daarom had ik de 4 parasols opgezet en mooi naast elkaar geplaatst om zo één langwerpige schaduw over de banken te hebben.

Als Annie zat, kwam het randje net tegen haar voorhoofd.

Maar dat deerde haar niet, rustig zoals altijd, pakte ze haar thermosfles en schonk de koffie in het bijbehorende bekertje. Wij volgden haar voorbeeld en waren blij even af te koelen.

Vic, Annemieke, Mia, een vriendin van mij, Hannie, die op bezoek was, Matty en later Peter.

Vic wilde wel de uitgeschoten wilgentakken, die ik in een emmer water bewaarde, langs de sloot planten. Meteen ging hij aan het werk en Annemieke en Annie schoffelden de zandpaden. Matty was een pad aan het ontgrassen en Hannie en ik liepen rond en babbelden over de werking van kruiden. Ja, b.v. Bryonia zou helpen bij reuma, van kamillethee word je rustiger, malva helpt bij pijn (o.a. kiespijn), met salie kun je gorgelen tegen keelpijn, zo zijn er tal van kruiden die ergens voor dienen, o.a. venkel, smeerwortel, lelietjes van dalen, duizendblad, tijm, grote brandnetel, mariadistel, st-janskruid, pinksterbloem, hop, maagdenpalm, stinkende gouwe, wolfspoot en al die kruiden hebben wij in het GB, al is het maar een klein gedeelte van alle geneeskruiden.

Tijdens het schonen van de perkjes, viel het me op dat er zoveel vraat was Zou het konijntje dat een poosje geleden hier binnen was gekomen, (ja ...hoe?) er nog zijn?! Jawel, ik raakte er meer en meer van overtuigd dat het beestje nog steeds hier was.

Ik was aan het werk in een gedeelte binnen het perk totdat er plotseling een minikonijn weg-

schoot, een vuurpijl was er niks bij. Ik was zo perplex dat ik vergat te kijken waar hij nou precies verdween. Hij had geen normale kleur, hij was donker bijna zwart. Helaas worden soms `overtollige` konijnen ergens gedropt, het Geerbos is de ideale plek, denkt men dan.

Zo heb ik ooit in een kuil onder een omgevallen boom 3 babykonijnen gevonden, 1 rode (d.w.z. dezelfde kleur als de rode tijgerkatten) 1 zwarte en 1 bruine. Ik heb toen het nest weer afgedekt, wat moet je anders?

Het leek wel een kaalslag binnen het perk, alle klapprozen, vele klokjes, beemd-kronen, betonie, cichorei, bloemen waarvan Peter een paar maanden geleden het zaad gestrooid had, zelfs de schapezuring, die nu massaal bloeit, schijnt heerlijk te zijn. Ook de keutels bewezen mijn vermoeden.

Dus vroeg ik aan de koffiedrinkers mij te helpen dit beestje richting open hekken te verjagen.

Vanuit elke hoek werd er gezocht en gewapend met stokken werden de struiken bewogen ... niets, nada, nothing, ... géén konijn!

Nu vermoed ik dat hij een schuilplaats heeft in de muur, daar heeft Peter ooit bij het bouwen ervan (in en uit)gangen gemaakt als schuilplaats voor kleine dieren. Maar waar vind je die? 3 zijn er bekend, maar de 3 anderen?

Iemand kwam op het idee om een konijnenvaak te plaatsen en nu maar hopen dat die er snel komt.



ˆs-Middags heb ik de sloten in het natte gebied vrij gemaakt van grassen. Lange slierten ervan verhulden de diepte. Het water was gezakt maar de modderlaag verraadde de regenmoessons van de laatste weken. De planten beginnen op te komen, moerasspirea, grote pimpernel, wilgenroosjes, kattenstaarten (zeer geliefd onder de konijnen), wolfsklauw, watermunt enz. Vorig jaar heb ik daar de echte koekoeksbloem gezaaid, maar die is helemaal niet opgekomen, jammer!

Zaterdag 31 mei 2014

E-mailcorrespondentie tussen Matty en mij:
Lidou:

Ik maak me een beetje zorgen omdat het konijn alsmat alles op zijn gemak kan vreten. Het is al minstens 3 weken bezig!

We hadden ˆt over een konijnenva. Hoe kom ik aan zo ˆn ding?

We moeten er eentje zo spoedig mogelijk plaatsen en regelmatig controleren.

Maandag 2 juni 2014

Matty:

Ik heb een konijnenva kunnen ˆkrijgenˆ, die breng ik wel mee ...

Lidou:

Eˆn konijn!?! Had je gedacht! Het zijn er minstens 2! Daar was ik al bang voor!

1 Zwarte en nu 1 bruine erbij. Nee, niks in de va. De bruine liep over de heuvel bij de pomp. Ik heb wat stukjes kool voor de va gelegd, ben benieuwd of ze daar in trappen. Eigenlijk zouden we meer vallen moeten hebben, maar we gaan het eerst zo proberen.

Je had een suggestie om fretten in te zetten en de mest bij de ingangen te strooien.

Ik herinner mij dat iemand mij vertelde dat de konijnen van het Geerbos niet bang zijn voor fretten, omdat ze van hun (voor)ouders, die fretten ook niet kennen, niet geleerd hebben om

daar bang voor te zijn. Daarom begreep ik waarom de konijnen van toen rustig over de poep van de fretten liepen en zelfs aan planten knabbelden die naast de mest groeiden..

Maar proberen moeten we altijd.

Voor de zoveelste keer ben ik bezig geweest te zoeken: langs het gaas, langs de paden met 2 stokken in de struiken rammelen. NIKS. Hoe kunnen ze zomaar verdwijnen?

Nou, Matty, morgen ben jij aan de beurt om in de va te gaan kijken.

Dinsdag 3 juni 2014

Matty:

Vandaag wat dakpannen in de grond gezet bij de eerste va en nog een stukje gras weggehaald. Geen konijn(en) gezien en de va is nog leeg. Ik zal morgenochtend nog even gaan kijken en ik haal intussen wat bospeen, ik hoop dat ze daar wel op afkomen.

Lidou:

Ik moest lachen om jouw reactie omdat ik ook morgen wortelen wilde gaan halen en een paar schijfjes op het pad en voor de ingang wilde leggen en de rest van de wortel zichtbaar in de va leggen. Mocht het ons lukken om ze in de va te lokken, dan wil ik een foto maken voor het Geerbosdagboek.

Woensdag 4 juni

Dag Matty, daar ben ik weer!

Kom ik vanavond in het GB, zie ik de bruine hard wegrennen vanuit het platje en ik heb net niet kunnen zien welke kant hij opging. Hij is er dus nog wel. Gisteren heb ik een trapje van tegels gemaakt – wel aan de binnenkant, natuurlijk – zodat ze eruit kunnen. Wie weet!

Zaterdag 7 juni 2014

Nee, ook vandaag nog geen konijn in de va.

Al heel vroeg was het weer onaangenaam warm en vochtig.

Zelfs in de schaduw van de parasols was het niet prettig vertoeven. Annie en ik gingen toch aan het werk. Het hekwerk was vol gegroeid met kleeftkuid en pispotjes, daar moest heel wat van af en het ˆonkruidˆ tussen de kruiden groeide als kool, dat zijn onze taken voor vandaag.

Fer was er ook, hij hielp Peter om de nieuwe bosmaaier in gebruik te nemen. Eerst uitzoeken hoe de riemen vastgemaakt moesten worden, daarna was het bestuderen van de motor aan de beurt. Een speciale benzinmengsel ging in het tankje, trekken aan een touwtje en eindelijk kon er een stukje proef gemaaid worden. De



herrie viel best mee, alleen de stank leek op uitlaatgassen van bromfietsen, concludeerden Annie en ik nadat we van dat heerlijk spul hadden `genoten`.

Fer maakte een foto van de maaiende Peter en later bekeek hij de val. Ja, die leek hem in orde, een klein konijntje was zwaar genoeg om het luikje te doen vallen. Fer's conclusie was dan ook dat er waarschijnlijk een muis in de val was gelopen en aan de wortels had geknaagd, ook gezien de zeer kleine peensnippers die er naast lagen. Ja, ik vond dat hij gelijk had, maar waar verbleven de konijntjes dan? Met stokken in de hand, kloppend op keien en in struiken, struinden wij het hele perk af weer zonder resultaat. Zouden ze toch, zo vanaf de heuvel een aanloopje nemen en hup over het hek springen en zo in de sloot belanden!?! Misschien ... maar dan ...hoe komen ze weer terug?

Ondanks het warme weer, zagen we heel weinig vlinders, bijtjes en andere insecten. De nestkasten zijn verlaten. De winterkoning, een zwartkop en een zanglijster zongen af en toe en een gaai vloog lawaaiig van tak naar tak.

`s-Middags was het niet om te harden in het GB daarom besloten Annie en ik om naar huis te gaan. Volgende week zaterdag is het Geerbos-werkdag.

Dinsdag 10 juni 2014

Even naar het Geerbos. Weer is het benauwd, de storm van gisteren heeft geen soelaas gebracht. In de verte drijven donkere wolken richting Geerbos. Het begint te regenen.

Nu na een paar fikse buien, is het opgefrist, de planten zijn nat, ze laten watersporen op mijn broek achter. Hier en daar steken paarse bloemetjes hun hoofdjes boven het groen uit, de grasklokjes staan fier omhoog. In de bovenste open bloem heeft een mannetjesklokjesbij zich



vastgemaakt om te schuilen voor de regen. Sommige bolderiken bloeien al, op de pastinaakbloemen (schermbloemen) snoepen 2 bijtjes van de nectar. Jammer dat Pieter net weg is, dan had hij mij kunnen vertellen welke bijen het zijn.

Maar Pieter had oog voor iets anders nl.: de bijenwolf.

Wij kennen de bijenwolf als wesp. Zij, het vrouwtje, vangt zieke en zwakke honingbijen voor haar nakomelingen. Zij ruimt op. Maar er is ook een kever die zo heet.

"Deze bijenwolf zoekt kieren en spleten op en legt daar een ei in", vertelde Pieter, "de keverlarve moet zelf maar zoeken waar eten is. Als dat voedsel in een gang van een tronkenbij is, dan moet de larve later verhuizen naar een wat grotere gang, want in veel van de kleine gangen van de tronkenbij wordt ze te groot om te kunnen verpoppen. Ik denk dat ze eten van alles, dood of levend, dat ze aantreffen in de gangen, waarschijnlijk eten ze ook stuifmeel van de bijenbroodjes op".

Die volwassen bijenwolf dus, stond op een bloem, je kon haar of hem, goed bekijken. Rood met zwart, prachtig dier.

De paar klaprozen die over zijn, hebben gebloeid en vallen uit elkaar, de rest is verdwenen in de maag van de konijnen. Adieu mijn klaprozen-veld, ook dit jaar is het weer niks.



De slangenkruiden doen het wel goed, volgend jaar moeten we er meer van zaaien, vond Pieter. De *Ionicera* (kamperfoelie) ooit als stek hier geplant, bloeit geel met wit en slingert zich samen met de *Bryonia* en de *Akebia* door het hek. Het moederkruid heeft vele margrietachtige bloemetjes, mooi plantje, alleen het ruikt niet zo lekker. Vingerhoedskruiden, wouwen (nee, niet de vogel) en gele toortsen zijn nu op hun hoogtepunt qua bloei en hoogte. De meerjarige teunisbloemen en kattenstaarten geven accenten aan het groen. De klokjes en de malva's (kaasjeskruid) krijgen geen kans om te bloeien, ze worden meteen door de konijntjes opgevreten. Ik heb het gaas maar weer tevoorschijn gehaald en over de klokjes gespannen, zo houden we wat bloemen over.

Zaterdag 14 juni

We hadden vanmorgen een aangename temperatuur en af en toe waaide het een beetje, maar vanmiddag begon het weer benauwd te worden.

Fer wilde met de zeis maaien, maar die stond bij Pieter. Ja, ik breng hem zo, zei Pieter door de telefoon. Hij, Fer, maaide het laatste stukje gras binnen het perk. Met de zeis maaien is een kunst op zich. Het was voor hem even wennen, maar het ging daarna prima. Terwijl hij zo ijverig bezig was, ontsnapte een minikonijn aan zijn slag. Wij,



toeschouwers, schrokken toen het beestje als een flits dwars door de tuin over de zonneheuvel tussen Jeanine en Annemieke sprong en verdween door het grove gaas!

We stonden perplex na te staren! Door het gaas? Ja, door het gaas! Nee-maar, geen wonder dat die beestjes zo plotseling konden verdwijnen!?! Geen wonder dat ze er zo in en uit konden! Eindelijk was het raadsel opgelost. We namen meteen maatregelen: er lagen nog 2 rollen fijn gaas bij het gereedschap. Jeanine en ik maakten stroken van 50 cm en met touwen werd het aan het grove gaas vastgemaakt.

Later nam Matty het karwei over. Halverwege moesten we stoppen omdat het touw en het gaas op waren. Volgende week gaan we verder met een nieuwe voorraad.

Zondag 29 juni 2014

en het was klokslag 11.00 uur. De Bijenvereniging Ambrosius vierde feest voor hun 25ste jaar. Wij deden mee, wij waren er ook. Maar helaas, het is het weer dat ons parten speelde.

Geen zon, wel zware wolken. Het is niet aantrekkelijk voor bezoekers om zo op stap te gaan.

Mia, Annie en Pam zaten klaar om bezoekers te



verwelkomen en Pieter en ik zouden gidsen. Voor ons geen probleem, toen het begon te gieten, konden we schuilen in ons busje. Maar voor de Vereniging Ambrosius, die zoveel moeite gedaan heeft om er een feest van te maken met allerlei informatie en lekkernijen, moet het erg teleurstellend zijn geweest. Wij hadden in totaal 10 bezoekers, waarvan er 1 echtpaar bij was dat veel belangstelling had voor ons project. In de stromende regen, wel onder de parasols, zaten zij rustig te luisteren naar wat Pieter en ik vertelden. Hoog en droog, zat ik op de rugleuning van een bank totdat die het plotseling begaf en ik me niet kon vasthouden om niet kletsnat te worden. De planken waren aan vernieuwing toe, dat wisten we, het was niet zo dringend, maar nu wel. Toen ik naar ons busje liep, zag ik vanuit de verte Annie en Mia binnen zitten, voor hen was er niets te doen, dus zaten ze te praten met Lenka, die voorin had plaatsgenomen. Haar boeketten kruiden en bloemen stonden bij ons in het Geerbos te wachten op de schaarse bezoekers. En eindelijk hield de regen op om 16.00 uur, maar toen was het feestje voorbij. Het is nu topmaand in het Geerbos, kom langs voor het voorbij is.

Tot ziens in het Geerbos en groetjes van Lidou.

Extreem Extremadura?

Negen van de tien die in het Parque Nacional de Monfragüe in Extremadura Spanje zijn geweest, zullen stellen dat het terecht een van de meest veelzijdige natuurgebieden van Europa is.

Op het gebied van roofvogels tref je nergens meer soorten aan dan daar. Zo zijn er o.a. de Oehoe, Spaanse keizerarend, Monniksgier, Slangenarend, Steenarend, Rode en Grijze wouw en honderden Vale gieren. Met een klein beetje geluk, alleen of met gids, zijn ze te bewonderen. Kijkend naar de soorten watervogels springen o.a. de Purperkoet, Zwarte ooievaar op nest, Purperreiger, Lachstern en het Woudaapje eruit. In de ochtenduren zat de Kwak al op me te wachten om gefotografeerd te worden. De schuwe grote Trap in het naburige steppegebied liet zich moeilijk vastleggen. Toch was het een verademing om hem het tweede jaar dat we er waren in volle pracht te mogen aanschouwen. In 2013 zag ik hem al vliegend. Het is de zwaarste vliegende vogel van Europa of zelfs erbuiten?

Op de camping op de grens van het natuurgebied bij het door bewoners grotendeels verlaten plaatsje Monfragüe valt gelijk de Blauwe ekster op. In tegenstelling tot zijn soortgenoot de Ekster doet hij een stuk vriendelijker aan. Ik kwam zelfs twee nesten tegen in een boom. Als je bij het krieken van de dag door het park loopt, levert dat mooie momenten op. Edelherten op 10 meter afstand deden me meer schikken dan het moeder met jong. Een Rode patrijs met jongen deed zich voor alsof het was aangereden. De quasi lamme vleugel moest me op een dwaalspoor brengen. Hagedissensoorten zijn er in overvloed. Zeker als in de ochtenduren het asfalt en de stenen nog warm waren, leverde me dat mooie plaatjes op. Voor slangenliefhebbers loont het de moeite om stenen te draaien. Een waterslang als de Adderringslang, liet zich na



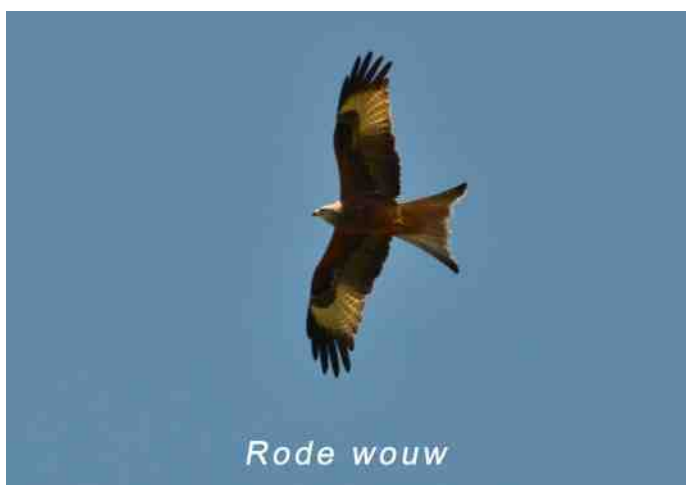
Rode Patrijs



Baardmannetje



Beekschildpad



Rode wouw



Blauwe ekster



Ralreiger



St. Helenafazantje

uren, tot mijn beenspieren stijf werden van het wachten, mooi vastleggen op de gevoelige plaat van mijn toestel. Net als de twee soorten moerasschildpadden die bij de minste trilling wegdoken in de modder. Een groepje van oorsprong Afrikaanse Sint Helena-fazantjes en Baardmannetjes zaten onder de observatiehut luidkeels te kwetteren.

Ik doe de vele soorten zangvogels tekort door ze hier niet te beschrijven. Misschien een reden om zelf de vele kilometers te rijden en op onderzoek uit te gaan. Je kunt ook het vliegtuig nemen. Er is een mogelijkheid om met een Nederlandse fotograaf, die er woont, op safari te gaan en de nacht door te brengen in één van zijn huisjes. Ook is er slaapgelegenheid midden in het park (Villarreal de San Carlos).

Mijn vrouw en ik met onze hond Beau trekken, met de caravan, nu voor het tweede jaar door Spanje. Voor volgend voorjaar staat de route nog niet vast. Mogelijk zijn er onder jullie natuurgebieden in Europa bekend die me net zo lyrisch kunnen maken als Extremadura dat met ons deed.

Peter Otte



Amfibieënwerkgroep doet er een schepje bovenop

In februari zijn we weer voor het eerst bij elkaar gekomen om een planning te maken voor de activiteiten van het komende seizoen. In de afgelopen jaren hebben we al vele inventarisaties gedaan in diverse gebieden binnen de gemeente Veghel. Tijdens dit overleg kwam de vraag naar voren (vanuit de werkgroep Natuur en Milieu en stichting VLU) of wij wilden assisteren met dezelfde werkzaamheden op Udens grondgebied. Iedereen was enthousiast over dit voorstel en we besloten daaraan mee te werken. Het beekdalgebied van de Leijgraaf en diverse poelen nabij Bedaf zijn door onze werkgroep grondig geïnspecteerd op aanwezigheid van amfibieën, in welk stadium dan ook. Verder werd de kwaliteit van het water gemeten, zoals de pH, elektrisch geleidend vermogen en de temperatuur. Het was prettig om in een (voor ons nieuw) gebied de monitoring te mogen doen. We hebben daar gevonden; bruine kikker, groene kikker, gewone pad, rugstreeppad, kleine watersalamander, alpenwatersalamander. Op verzoek van de gemeente Veghel hebben

we een groot aantal poelen in de gemeente Veghel onder de loep genomen; bij privépoelen zijn jammer genoeg bijna geen amfibieën aangetroffen, op een enkele uitzondering na. In de poelen, onder het beheer van de gemeente, zijn wel regelmatig amfibieën aangetroffen. Het hoogtepunt was twee poelen met daarin drie soorten salamanders (kleine watersalamander, alpenwatersalamander en kamsalamander). Veelvuldig zijn de gewone pad, bruine kikker, groene kikker en op één plaats de heikikker gevonden.

Twee keer zijn we te gast geweest op een kweekstation voor knoflookpadden in Nuland; de eerste keer op een regenachtige avond in april. Met een diapresentatie en een goed verhaal kregen we een goede indruk van de werkwijze van een bevlogen natuurliefhebber. Daarna werden we uitgenodigd om naar het 'buitenverblijf' te gaan kijken. Hier zagen we de bijzondere en zeldzame knoflookpadden in het echt; hoe klein ze zijn, hoe ze zich achterwaarts ingraven, hoe hun eieren eruitzien etc. Daarnaast was er op het terrein een grote poel met honderden eileggende kamsalamanders te zien. Een bijzondere ervaring voor de aanwezigen! Op 22 juni zijn we nog

eens terug geweest om te gaan kijken hoe de eieren ontwikkeld en uitgegroeid waren tot flinke larven. In kweeknetten, hangend in een royale poel, worden de larven beschermd tegen predatie. Ze worden tweemaal daags gevoerd o.a. met andijvie en banaan. In een later stadium wordt bekeken waar en hoe de uitzetting zal plaatsvinden. Dankzij de vele inspanningen van gastheer Ignas van Bebber wordt er hard gewerkt aan de instandhouding van een zeldzame paddensoort.

Als afsluiting van een mooi amfibieënseizoen zijn we tot slot naar het Hurkske gegaan. In deze omgeving zijn we immers jaren geleden begonnen met onze activiteiten als amfibieënwerkgroep. Het weer was ons goed gezind; het was een prachtige, warme zomeravond. Nadat we een kop koffie met heerlijke appeltaart hadden gebruikt, werden de schepnetten, het waadpak en de cuvetten tevoorschijn gehaald en togen we naar een van de poelen. En waar we al vele jaren naar op zoek zijn geweest, hebben we toen gevonden; drie mooie larven van de kamsalamander! Sinds de zonnebaars steeds meer voorkwam in betreffende poel, is deze mooie salamandersoort niet meer aangetroffen (even-



als de knoflookpad!). Jaren geleden is daarom de poel vrijgemaakt van de roofvisjes en uiteindelijk heeft de kamsalamander zijn weg daar naartoe teruggevonden. En alsof dit nog niet mooi genoeg was; in een andere poel vlakbij hebben we (na enige twijfel) ook de heikikker mogen toevoegen aan de inventarisatielijst. Wat een topavond! Op zo'n mooi resultaat hebben we een gezellig borreltje gedronken met z'n allen. Nu zijn we nog benieuwd wat voor resultaat de herintroductie van de knoflookpad (in 2013, in het Hurkske) zal opleveren. Volgend jaar hopen we daar wat van te zien.

Rieky Bekkers en Matty Meij



Instinkertje

Op het terras achter mijn huis zie ik steeds weer van die kleine kriebelige insectjes rondlopen. Het zijn net lieveheersbeestjes, ovaal ronde groenig glanzende torretjes met een bolle rug en zes poten, met zwarte vlekjes, niet echt gestippeld maar in een driehoekig patroon. Als ik probeer ze op naam te brengen lukt het me niet. Geen van mijn insectenboekjes toont bij de familie van de lieveheersbeestjes iets vergelijkbaars en ook op Internet, bij Google of bij Dierenzoeker, is er geen kever die er zo uitziet te vinden. Zou het zo'n moderne invasieve exoot kunnen zijn? Maar ook daarbij is niets te vinden.

Maar de aanhouder wint, uiteindelijk komt er bij Google een insect opduiken dat wel lijkt te kloppen. Nimf van de Groene Stinkwants heet hij. In het Latijn is dat *Palomeda prasida*. Dat is een

bij een volkomen verkeerde familie te zoeken. En omdat hij nog geen vleugels had kon ik ook geen driehoekig schildje tussen die vleugels zien, waaraan ik wantsen pleeg te herkennen. Ook waterwantsen hebben zo'n driehoekje op hun rug en schaatsenrijders. Maar wantsen hebben een onvolledige gedaanteverwisseling. Ze vervellen als nimf, dat is een onvolwassen insect, een aantal malen, veranderen dan steeds een beetje van vorm en pas de laatste keer krijgen ze vleugels. Dan heet het dier een imago, een volgroeid insect. Wat ik voor een torretje aangezien had, was iets totaal anders.

Het mooie van Internet is dat als je eenmaal een goede naam weet het aantal plaatjes dat je kunt vinden meestal enorm is, soms wel eens fout, maar ook vaak heel goede afbeeldingen. En daarom was het vooral met behulp van Waarneming.nl goed mogelijke een uitgebreide serie



eitjes



nimf 1



nimf 2



nimf 3



nimf 4



nimf 5



zomerimago



winterimago

bekend beest, het is dat vijfhoekige groene insect, met een driehoekig schildje bij zijn schouders, zoals dat bij wantsachtige insecten gebruikelijk is. Schildwantsen worden ze wel genoemd. De punten van zijn onderste vleugels zijn bruinig en steken aan zijn achterkant onder de groene vleugels uit. In loofbossen kom je vaak Groene Stinkwantsen tegen, maar ze zitten het liefst op bramen en hazelaars, waar ze sap uitzuigen. In de hazelnotenplantages langs de Turkse Zee kust worden ze als een plaag beschouwd.

Het woord nimf maakte me duidelijk wat ik fout gedaan had toen ik begon te zoeken. Ik had er helemaal niet naar gekeken of die bolle rug wel de twee dekschilden van een kever waren, dus eigenlijk zijn bovenste vleugelpaar. Mijn beest had nog helemaal geen vleugels en ik zat dus

beelden te verzamelen van de gedaanteverwisselingen die bij de Groene Stinkwants optreden. Ik heb de beelden in volgorde bij elkaar geplakt, in de hoop dat alles goed afgedrukt kan worden. Het leven van een Groene Stinkwants begint met kogelronde groene eieren. Daaruit kruipen de eerste nimfen, die eruit zien als glanzend roodbruine lieveheersbeestjes met twee zwarte stippen. Het tweede stadium heeft nog steeds de vorm van een lieveheersbeestje, maar dan van achteren groenig en van voren met een driehoekige zwarte vlek. In de volgende stadia verdwijnt de bolle rug, het wordt steeds meer een soort platte kever. Ook de zwarte vlekken worden steeds kleiner, bij de laatste stadia zijn ze helemaal weg. Dan lijkt de nimf van de Stinkwants veel op de Schildpadtorren die je vaak op distels vindt. Maar ze blijven nimfen, hun rug bestaat uit



schildpadtorren

één stuk, niet uit twee dekschilden zoals bij een echte tor.

Pas als laatste zien we de grote Groene Stinkwants verschijnen, met twee stel vleugels, de bovenste groen, de onderste bruin. Het dier heeft dan ook die karakteristieke vorm van een schild, vijfhoekig met stompe kop en puntige staart, waarom hij ook wel Schildwants genoemd wordt. Groen is hij, dat is ook de betekenis van de Latijnse naam *prasida*, preikleurig. Maar in de winter zijn ze bruin, waarschijnlijk om dan tussen dorre bladeren niet op te vallen.

Wat de geslachtsnaam *Palomena* betekent, is mij niet zo duidelijk. Nergens kon ik daar een aanwijzing voor vinden. Het geslacht heeft sinds 1866 die naam gekregen van Mulsant & Rey. Maar niemand schijnt te weten waarom ze die naam kozen, het lijkt mogelijk dat ze ergens ooit de naam van een bosnymph uit de klassieke literatuur gehaald zouden hebben. *Palomino* is de Spaanse naam voor een beige paard, *Palomina* die voor een zeevis en *Paloma* die voor een duif. Ik denk niet dat Mulsant en Rey de groene duiven van de Efteling gekend hebben, maar er zijn ook



fruitduiven die van nature groen zijn. Maar dat heeft geen duidelijk verband met Groene Stinkwantsen.

De Nederlandse naam Stinkwants heeft hij natuurlijk niet voor niets gekregen. Er zijn mensen die het beest inderdaad vies vinden ruiken. Mij is dat nog nooit zo opgevallen, maar hij schijnt inderdaad als verdediging een geurstof af te scheiden die ook vergiftig is. Wat ik wel weet is dat het beest daarmee bramen een opvallende wansmaak kan geven. Er zijn ook mensen die beweren dat het beest pijnlijk kan bijten. Maar als je ze met respect behandelt, zal dat alles wel meevallen.

De aanwezigheid in mijn tuin heeft vast wel wat te maken met de hazelaars die ik ooit vanuit het Wijboschbroek meenam en die tegenwoordig overal plegen op te duiken, waar ik ze niet wil hebben, onkruid dus. Maar de Groene Stinkwants ziet dat beslist anders.

Tot slot nog een leuke foto van een zekere Andy Newman die de eitjes van Groene Stinkwantsen, met de nimfen er nog in, vergeleken heeft met smileys

Frank Lippe



Wat is het IVN?

Het IVN wil de natuur in al haar kleur en veelvormigheid onder de aandacht van mensen brengen en daardoor bijdragen aan de verwondering en het respect voor al het leven rondom ons. Daarom is onze zelfgekozen lijfspreuk:

In Voor Natuur

Het IVN Veghel is aangesloten bij de landelijke Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie in Amsterdam.

Wat biedt het IVN Veghel?

Voor belangstellenden organiseert het IVN nu al 35 jaar, cursussen, tentoonstellingen, wandelingen en fietstochten in en rondom Veghel. Voor leden en donateurs staan ook wandelingen in nabijgelegen natuurgebieden en verenigingsavonden met diverse natuurthema's op het programma. De overige activiteiten vinden plaats in werkgroepverband:

Werkgroep / activiteit / Contactpersoon / telefoon

Amfibieën:	
Rieky Bekkers	21 26 55
Geerbos/insectentuin:	
Pieter van Breugel	36 27 53
Planten:	
Karin Koppen	21 02 16
Schoolgidsen:	
Hanneke Leenhouts.....	28 78 51
Annette Roelands.....	35 39 19
Marja van Heijst.....	35 40 47
Veghelse Vogelaars:	
Ton Hermans	21 02 16
Weidevogelgroep Boerdonk:	
Huib van Hees	21 16 49
Veghels Landschap:	
Fer Kalis	34 13 48
Tentoonstelling:	
Mia Rooijmans	36 29 77
Infoblad:	
Maria Kordewinders	(0492) 46 33 83
Ledenactiviteiten:	
Lidou van Beurden	36 57 12
Vrijdagochtendwandeling:	
Pieter van den Berk	36 60 84
Wandelen met De Donk:	
Mia Rooijmans	36 29 77

Wilt u actief worden in het IVN?

Dan bent u welkom als lid. Het lidmaatschap kost € 23,00 per jaar en voor huisgenootleden € 11,50 per jaar. Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71. Nadere inlichtingen of aanmelden bij het secretariaat IVN Veghel Antoniusstraat 11, 5469 EV Keldonk of secretariaat@ivn-veghel.nl

Wilt u het IVN Veghel ondersteunen?

U bent van harte welkom als donateur (minimum € 11,50 per jaar). Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71. U krijgt dan het jaarprogramma toegezonden en vier keer per jaar het verenigingsblad Sprokels met nieuws en verhalen over de natuur in en rondom Veghel.

Afmelden ? Voor 1 december van het lopend jaar bij het secretariaat

In het nummer van IVN-info leest u onder andere over: alles waar u in verwondering verslag van doet om anderen van uw belevenissen mee te laten genieten.

Kopij inleveren voor het herfstnummer 104
Tot 15 oktober (lieft eerder!)

Redactieadres:

Maria Kordewinders-van den Tillaar
Geluckweg 4
5469 NA Boerdonk
Telefoon:0492 - 46 33 83
E-mail: kordewinders@home.nl

Foto's en tekeningen zijn ook héél welkom.





MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C017135

www.fsc.org